

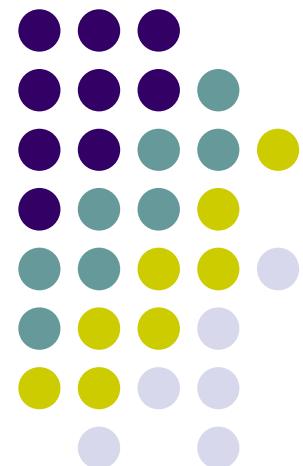
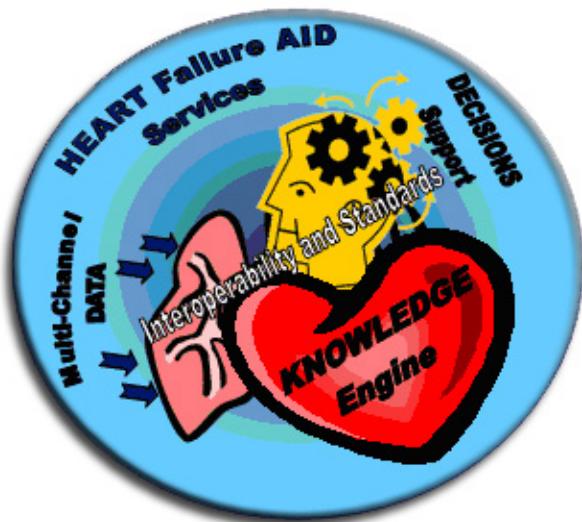

Medicinska ontologija na projektu HEARTFAID

FP6 projekt

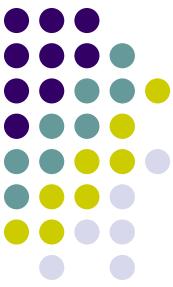
Institut Ruđer Bošković

Laboratorij za informacijske sustave

Alan Jović, dipl. ing.

Fakultet elektrotehnike i računarstva,
Sveučilište u Zagrebu

Sadržaj

- Ontologija – što je to?
- Razlozi uporabe
- Jezična osnova
- Proces izrade ontologije
- Medicinski sadržaj
- Daljnji razvoj

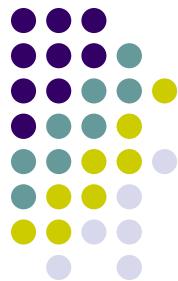
Ontologija

- Način prikaza znanja koji se koristi za terminološki opis određene domene, najčešće detaljni
- Logički jezik s definiranom sintaksom i semantikom
- Omogućuje računalno rasuđivanje i stvaranje novog znanja
- Hijerarhijski pristup opisu domene
- Široka primjena

Razlozi uporabe

- Precizan, obiman i učinkovit način sistematizacije znanja
- Omogućuje računalno rasuđivanje nad pojmovima iz neke domene
- Laka prenosivost, nadogradnja i modularnost
- Može se koristiti na Internetu

Jezična osnova

- Heartaid ontologija izrađena je u OWL-DL (engl. Ontology Web Language-Description Logic)
- OWL-DL - maksimalno izražajan i odlučljiv ontološki jezik
- Hijerarhija razreda, veza među razredima, svojstava razreda i pojedinaca
- OWL-DL podrazumijeva otvoren svijet
- Podržava napredno rasuđivanje uključujući: tranzitivna i inverzna svojstva, pobrojane razrede s ograničenjima na vrijednosti objekata, ograničenja na kardinalnost...

Proces izrade ontologije

- Akvizicija - izvori znanja:
  - Znanje eksperata
  - Smjernice (engl. *guidelines*)
  - Ostali izvori (medicinska literatura, projektna dokumentacija, medicinska web sjedišta)
- Osvješćivanje i definiranje koncepata, najprije razreda, zatim svojstava, pa veza među razredima

Proces izrade ontologije

- Slaganje hijerarhije (formalno: TBox) postupcima od vrha prema dnu, od dna prema vrhu i kombinirano
- Dodavanja pojedinaca (ABox) razredima
- Dodavanje poveznica i dokumentiranje
- Integracija u sustav za podršku odlučivanju (eventualno)
- Naknadno dodavanje pojmova i održavanje

Medicinski sadržaj ontologije

- Uključena većina pojmova koji su na bilo koji poznati način povezani s kongestivnim zatajanjem srca
- Oko 200 razreda, 100 svojstava i veza te 2000 pojedinaca
- 5 korjenskih razreda: "HF_concept", "Patient_characteristic", "Patients", "Testing" i "Treatment"
- Dostupna putem:
<http://www.heartfaid.org/links.php>

Medicinski sadržaj ontologije

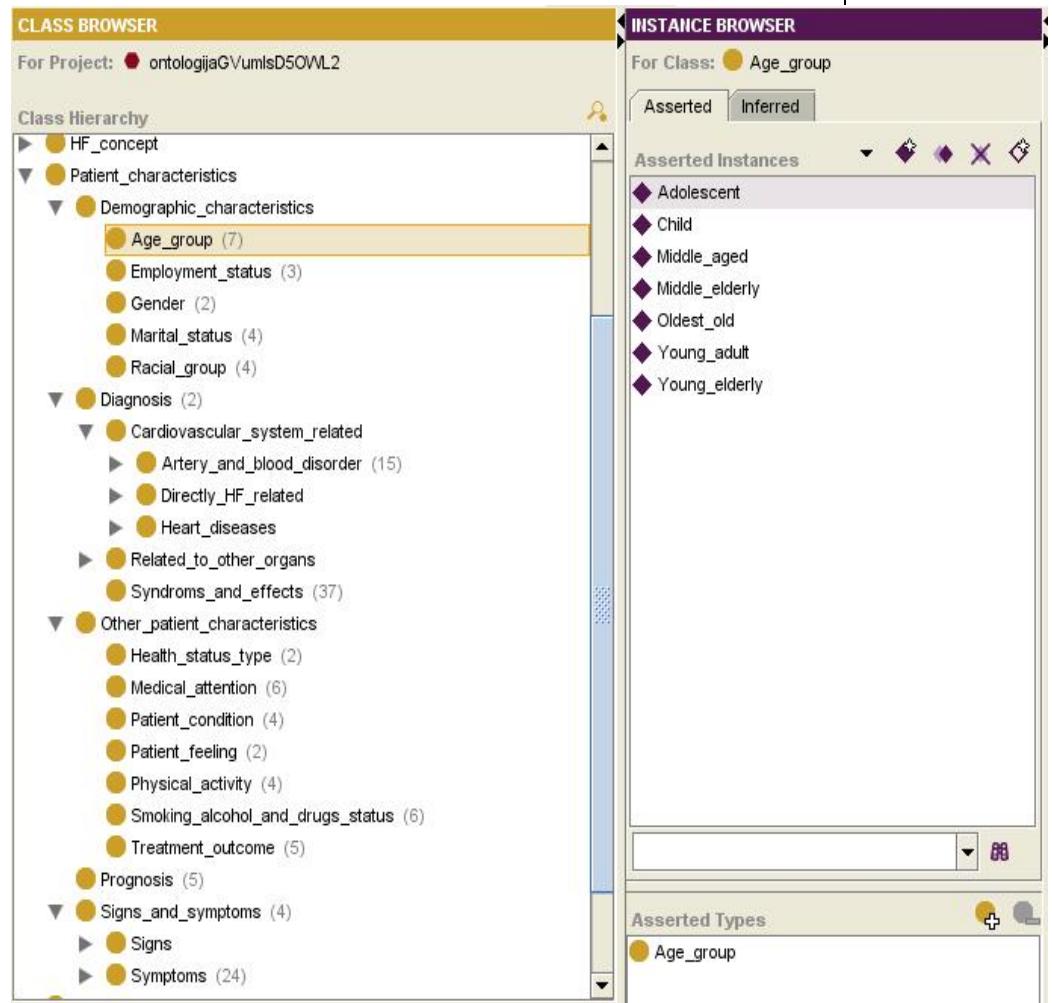
- Razred “HF_concept” sadrži hijerarhiju podrazreda koja opisuje terminologiju zatajenja srca uključujući:
  - Rizike za kongestivno zatajenje srca,
  - Medicinske sinonime
  - Tipove klasifikacija pacijenata
  - Vremenske okvire

The screenshot shows the Protégé ontology editor interface. The left pane, titled "CLASS BROWSER", displays the "Class Hierarchy" for the project "ontologijaG\umlsD5OWL2". The hierarchy includes categories like "swrl:Variable", "HF_concept", "CHF_risks", "Classification", "Terms", "Timestamp", and "Patient_characteristics", each with its sub-categories and counts. The "UMLS_syn" class is highlighted in yellow. The right pane, titled "INSTANCE BROWSER", shows "Asserted Instances" for the "UMLS_syn" class, listing various medical terms such as "Abdominalgia", "Acetaminophen", and "Acute_edema_of_lung". The "UMLS_syn" instance is also highlighted in yellow. The bottom pane shows the "Asserted Types" for "UMLS_syn".

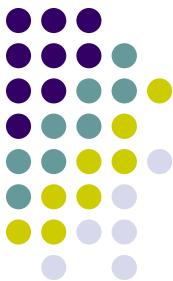

Medicinski sadržaj ontologije

- Razred “Patient characteristics” sadrži:
  - Demografska obilježja pacijenta
  - Moguće dijagnoze
  - Moguće znakove bolesti i simptome
  - Prognozu liječenja
  - Druga obilježja pacijenta

Medicinski sadržaj ontologije

- Razred “Testing” sadrži sve podatke o medicinskim testovima. To uključuje:
  - Popis testova
  - Uobičajena mjerena
  - Normalne rasponе mjerena
  - Bitne rezultate mjerena
  - Prvi pregled

CLASS BROWSER
For Project: ontologijaGVumlSD5OWL2

Class Hierarchy

- ▶ Plan (1)
- ▶ Testing
  - ▶ Normal_ranges (33)
  - ▶ Physical_examination (1)
  - ▶ Relevant_test_results (57)
  - ▶ Test_characteristics (3)
  - ▶ Test_list
    - ▶ Echocardiography_tests (3)
    - ▶ Electrocardiography_tests (2)
    - ▶ Hematology_and_biochemistry_tests (25)
    - ▶ Other_tests (15) **Selected**
  - ▶ Test_measurements (2)
    - ▶ Cardiac_magnetic_resonance_imaging_measurements (9)
    - ▶ Cardiac_output_measurements (1)
    - ▶ Cardiopulmonary_stress_test_measurements (8)
    - ▶ Chest_X-ray_measurements (3)
    - ▶ Common_measurements (2)
  - ▶ Echocardiography_measurements (14)
  - ▶ Electrocardiography_measurements
  - ▶ Exercise_test_measurements (14)
  - ▶ Hematology_and_biochemistry_measurements (31)
  - ▶ Natriuretic_peptides_measurements (2)
  - ▶ Physical_examination_measurements
  - ▶ Pulmonary_function_tests_measurements (3)
  - ▶ Radionuclide_angiography_measurements (3)
  - ▶ Six-minute_walk_test_measurements (3)
- ▶ Treatment (3)

INSTANCE BROWSER
For Class: Other_tests

Asserted Inferred

Asserted Instances

- Cardiac_MRI
- Cardiopulmonary_stress_test
- Cardiovascular_monitoring
- CAT_scan_of_brain
- Chest_CT
- Coronary_angiography
- Endomyocardial_biopsy
- Exercise_stress_test
- MRI_brain_procedure
- Natriuretic_peptides
- Pulmonary_function_tests
- Renal_angiography
- Six-minute_walk_test
- Test_for_allergens
- Thoracic_radiography

Asserted Types

- Other_tests

Medicinski sadržaj ontologije

- Razred “Treatment” sadrži medicinske postupke koji se koriste u liječenju zatajenja srca, uključujući:
  - Lijekove (predstavljeni skupinom kao i specifičnim generičkim lijekom)
  - Uređaje
  - Operacije i druge postupke
  - Preporuke liječnika

The screenshot shows the Protégé ontology editor interface. The left pane, 'CLASS BROWSER', displays the class hierarchy for the project 'ontologijaGVuml5D5OWL2'. The 'Treatment' class is expanded, showing its subclasses: 'Devices_and_surgery', 'Medical_device', 'Surgery', and 'Medical_procedure'. 'Medical_procedure' is selected. Below it, the 'Medication' class is expanded, showing its subclasses: 'Avoid_or_use_with_caution_medications', 'Heart_failure_medication_group', 'Anti_arrhythmia_agents', 'Diuretics', and 'Other_medications_groups'. 'Recommendations' is also listed. The right pane, 'INSTANCE BROWSER', shows asserted instances for the 'Medical_procedure' class. The list includes: Carotid_endarterectomy, Continuous_positive_airway_pressure, Electric_countershock, Endotracheal_intubation, Infusion, Inhalation_anesthesia, Oral_rehydration, Percutaneous_coronary_intervention, Spinal_anesthesia, and Thoracentesis.

Asserted Instances
Carotid_endarterectomy
Continuous_positive_airway_pressure
Electric_countershock
Endotracheal_intubation
Infusion
Inhalation_anesthesia
Oral_rehydration
Percutaneous_coronary_intervention
Spinal_anesthesia
Thoracentesis

Asserted Types

- Medical_procedure (15)

Daljnji razvoj

- Integracija u sustav za potporu odlučivanju
- Proceduralno znanje “oživljava” ontologiju – skup pravila
- Iskorištenje ontologije (u trenutnom ili izmijenjenom obliku) u projektima slične namjene
- Tehnologija primjenljiva za stvarnu pomoć liječnicima pri liječenju pacijenata

Hvala!